

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Quinam sint Sacramentorum ministri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Ad secundam probationem, nego sequelam: A
Cum enim in illo casu Deus præsupponeretur determinatus à se ipso ad volendum conferre infallibiliter gratiam, in præsentia signi ab ipsa creatura instituendi ipsamque creaturam ad talem institutionem faciendam prædeterminaret, jam non Deus à creatura, sed creatura à Deo, in institutione illa determinaretur.

Obijcies secundò eum Vazque: Potestas instituendi propriè sacramenta, ei solum convenit, à quo oritur primum sacramenti decretum: Sed primum sacramenti decretum, à solo Deo potest manare: Ergo illi soli potest convenire potestas instituendi sacramenta. Minor constat, Major vero probatur à Vazque, quia instituere (inquit) idem est quod rem aliquam incipere, & ab initio quasi statuere & deservere.

Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem. Primum sacramenti decretum in genere causæ principalis, propria & suprema autoritate instituentis sacramentum, est à solo Deo, concedo Minorem. Primum sacramenti decretum, in genere causæ ministerialis, ex commissione divina instituentis sacramentum, nego Minorem, & Consequentiam. Certè, si argumentum Vazquis valeret, probaret etiam homines non posse dici verè & propriè conditores legum Civilium aut Ecclesiasticarum, quandoquidem æquè dici potest, primum illarum decretum emanare à solo Deo, ac primum decretum sacramenti.

Obijcies tertio: Iustificatio impij, est quid majus, quàm creatio cæli & terræ, ut docet Augustinus Tractatu 72. in Ioan. Sed Christus non potuit communicare Discipulis vim creandi cælum & terram: Ergo neque vim iustificandi impij, ne per consequens illis committi institutio sacramentorum, cum per illa peccatores iustificentur.

Respondeo ex D. Thomæ 1. 2. quæst. 113. art. 9. quod licet ex parte facti sit quid majus iustificatio quàm creatio, quia hæc terminatur ad esse naturale, illa ad formam supernaturalem; tamen ex parte modis, excedit creatio, & est maximum opus Dei, quia ex nihilo fit aliquid: ex quo sequitur, quod licet possint dari instrumenta physica ad infusionem gratiæ, & iustificationem impij, nimirum sacramenta, repugnet tamen, juxta doctrinam D. Thomæ 1. parte quæst. 45. art. 5. quod detur instrumentum physicum creationis.

Obijcies quartò contra secundam conclusionem: Potestas excellentiæ convenit Christo, ratione unionis hypostaticæ: Ergo non potest communicari puræ creaturæ.

Respondeo concessa Antecedente, distinguendo Consequens. Non potest communicari creaturæ, cum ea eminentia & perfectione quæ fuit in Christo, concedo. Modo imperfectiori, nego. Solutio patet ex suprà dictis, licet enim pura creatura non possit esse instrumentum conjunctum divinitatis, nec influere infinitum valorem meritorum & satisfactorum in suas operationes, sicut Christus: quia tamen puro homini potuit communicari tanta gratia, ut mereretur de condigno virtutem & effectum sacramentorum, & institui caput morale cæterorum hominum, potuit ipsi communicari, modo tamen imperfectiori, ea potestas excellentiæ, quæ fuit in Christo ad instituenda sacramenta, & iustificandos alios homines.

Tom. V.

DISPUTATIO VI.

De Ministro Sacramentorum.

Ad sex ultimos articulos quæst. 64.

Consideratâ causâ efficiente principali, quæ sacramenta instituit, scilicet Christo, superest ut de causâ ministeriali, quæ ea confert, & dispensat, differamus, & plures ac graves, quæ circa sacramentorum ministros occurrunt difficultates, articulis sequentibus resolvamus.

ARTICULUS I.

Quinam sint Sacramentorum ministri?

Scotus in 4. dist. 6. quæst. 1. affirmat Angelos, etiam de lege ordinaria, posse esse sacramentorum ministros. E contra Augustinus Bernal disp. 17. sect. 1. num. 15. ait, quod licet Angeli de potentia extraordinaria possint sacramenta administrare, non tamen ea conficere. Alii verò Theologi communiter docent, Angelos posse quidem de potentia absoluta sacramenta conficere & administrare, solos tamen homines esse ordinarios sacramentorum ministros. Verum cum homines in duplici statu considerari possint, nimirum in statu viæ, & termini, seu beatitudinis, adhuc est difficultas & controversia inter Theologos, utrum non solum homines viatores, sed etiam beati & comprehensores, sint de potentia Dei ordinaria, five ex vi institutionis Christi, idonei sacramentorum ministri, ita ut si in corpore assumpto apparerent, vel miraculosè resurgerent, absque novo miraculo, sacramenta ministrare possent? In cuius difficultatis resolutione, partem negativam tenent Alensis, Cabrera, Coninck, Vazquez, Delugo, Becanus, & alii. Affirmativam verò amplectuntur ex Thomistis Soro, Sylvester, Nunno, Martinus Ledesma, Philippus à Sancta Trinitate, Martinez à Prado, & ex extraneis Suarez, Henriquez, Diana, & plures alii.

§. I.

Triplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

Dico primò: De lege ordinaria soli homines, & non Angeli, sunt sacramentorum ministri. Ita D. Thomas hic art. 7. ubi hanc conclusionem probat in argumento *sed contra*, ex illo ad Hebræos 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, quæ sunt ad Deum: Sed Angeli boni vel mali non sunt ex hominibus: Ergo ipsi non constituuntur ministri in his, quæ sunt ad Deum, id est in sacramentis.* Unde Chrysostomus libro 3. de sacerdotio: *His, qui terram incolunt, atque in ea versantur, commissum est, ut ea, quæ in cælis sunt, dispensent: iis datum est ut potestatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit; neque enim ad illos dictum est: quacunque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis, & quacunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis.*

Ratio à priori hujus conclusionis nulla alia assignari

M ij

gnati

gnati potest, nisi voluntas Dei, & Christi, congruentia tamen non desunt. Nam in primis minister minus principalis sacramentorum, non debet esse superior in natura ministro magis principali, hoc enim esset indecens: Christo autem ut homini, qui ut talis est minister principalis sacramentorum, Angelus est superior in natura. Secundo, Sacramentum constat ex re sensibili, & re spiritali: Ergo conveniens fuit, quod illius minister sensum & intellectum haberet: talis autem est solus homo. Tertiò, Recipiens sacramentum est solus homo: Ergo ut servaretur proportio, debuit solus homo in ministrum sacramentorum institui. Denique, Sicut in sacramentis requiritur pro materia aqua naturalis, oleum, balsamum, & vinum naturale, sic etiam congruū fuit, quod requireretur naturalis locutio, & verborum prolatio, quæ tamen est Angelis impossibilis, ut pote cum sit actio vitalis procedens à principio intrinseco; locutio verò ab Angelis formata, mediis corporibus assumptis, sit ab ipsis Angelis solum extrinsecus assistentibus ejusmodi corporibus.

4. Dico secundò: De potentia & lege extraordinaria, Angeli possunt sacramenta conficere, & administrare. Ita D. Thomas articulo citato in corpore, ubi sic ait: *Sicut Deus virtutem suam non alligavit sacramentis, quin possit sine sacramentis effectum sacramentorum conferre: ita etiam virtutem suam non alligavit Ecclesie ministris, quin etiam Angelis possit virtutem tribuere ministrandi in sacramentis.* Et in 4. sentent. dist. 5. quæst. 2. art. 3. quæstiunc. 2. *Sicut Deus potentiam suam sacramentis non alligavit, ita nec potestatem consecrandi sacramenta alligavit aliquibus ministris, unde qui dedit hanc potestatem hominibus, potest dare & Angelis.* Quibus verbis S. Doctor conclusionem nostram & docuit & probavit.

5. Potestque confirmari ex variis historiis, quibus Angelos sacramenta administrasse & conficisse refertur. Sanctum enim Onuphrium Anachoretam, ab Angelo Eucharistiam accipere solitum dominico quoque die, ex Paphnutio Abbate, teste oculari, referunt Sabellicus lib. 2. cap. 2. Volaterranus lib. 17. & passim alii. Item Clemens VIII. in Bulla beatificationis beatæ Agnetis de monte Politiano, Ordinis Prædicatorum, datâ 23. Februarii anni 1601. testatur quod sæpius eidem Angelus Eucharistiam suâ manu porrexit. Ipsos etiam sacram synaxim sæpius B. Catharinæ Senensis administrasse refert D. Antonius 3. p. Chron. titulo 23. cap. 14. §. 8. & alii passim. Narrat etiam Nicephorus libro 11. historiæ Ecclesiasticæ cap. 20. S. Amphilochem in deserto ab Angelis fuisse consecratum in Episcopum, ejusque consecrationem ratam à cæteris Episcopis habitam fuisse. Plura etiam templa dicuntur Angelorum, vel etiam ipsius Christi Domini ministerio consecrata. Specialiter templum in honorem B. Michaelis in monte Gargano constructum, & aliud in honorem S. Dionysii in Gallia prope Parisios erectum: de quo Gaguinus lib. 3. cap. 2. & 3. hæc scribit. *Episcopi B. Dionysii sanum à Dagoberto Rege structum dedicare 6. Calendas Martii statuerant. Prædie Calendarum quidam leprâ admodum deformis, ab editu impetravit in ade pernoctare. Ubi dum vigil in oratione perseverat, videt perspicue Christum, comitantibus eum Petro & Paulo, unâ cum Divis martyribus Dionysio, Rustico, & Eleutherio, per fenestram in basilicam adventare. Ergo candelâ vestram ad leprâ contaminatum progreffus Christus: Tu inquit, homo dicitur Pontificibus, cum crastina ad hanc adem se conferent, eam à me consecratam. Cujus rei fidem fecit infirmi hominis cura, nam contactâ hominis facie, lepram omnem Christum auferens, eam proximo lapidi agglutinavit: quâ hanc usque diem, per summam admirationem vigetur. Quo miraculo attoniti Præfules, à dedicatione abstinerunt.*

A stram in basilicam adventare. Ergo candelâ vestram ad leprâ contaminatum progreffus Christus: Tu inquit, homo dicitur Pontificibus, cum crastina ad hanc adem se conferent, eam à me consecratam. Cujus rei fidem fecit infirmi hominis cura, nam contactâ hominis facie, lepram omnem Christum auferens, eam proximo lapidi agglutinavit: quâ hanc usque diem, per summam admirationem vigetur. Quo miraculo attoniti Præfules, à dedicatione abstinerunt.

Dico tertiò: Homo, etiam comprehensor, sive beatus, est de lege Dei ordinaria, sive ex institutionis Christi, absque ulla alia conditione nova, minister idoneus sacramentorum, licet solum extraordinarius.

B Hanc conclusionem apertè supponit D. Thomas eodem art. 7. citato: cum enim in secundo argumento sibi objecisset, quod homines sancti assimilantur Angelis in celo, ut dicitur Matthæi 22. Sed aliqui sancti in celo existentes possunt ministrare in sacramentis, quia character sacramentalis est indelebilis, ut dixerat art. 5. Ergo etiam Angeli. Respondet ad secundum, quod sancti qui sunt in celo sunt similes Angelis quantum ad participationem gloria, non autem quantum ad conditionem naturæ, & per consequens neque quantum ad sacramenta. Ubi S. Thomas non negat, nec permittit transire Minorem, tanquam nullam facientem ad vim argumenti, sed eam absolute concedit, utpote conformem rationi præcipue oculi, & dicti art. 5. Ergo censet, sanctos in celo existentes, posse de lege Dei ordinaria, sive ex institutionis Christi, absque ulla alia nova conditione, ministrare sacramenta.

C Ratio etiam id suadet: Homo enim, licet comprehensor & beatus, habet characterem, cum ille sit indelebilis, & post hanc vitam remaneat, ut disp. præcedenti ostendimus, & miraculose ressumendo corpus, potest adhibere omnia ad valorem sacramenti essentialiter requisita, nimirum debitam materiam, & formam, & habere institutionem faciendi quod facit Ecclesia: Sed hæc conditiones sufficiunt, ut de potentia ordinaria, sive ex vi institutionis Christi, possit administrare idoneè sacramenta: Ergo dato miraculo, quo beatus assumeret corpus, postea, potestate ordinatâ, absque ullo novo miraculo, esset idoneus sacramentorum minister. Major patet, Minor verò suadetur. Licet enim ut quis sit minister ordinarius, præter conditiones assignatas, requiratur minister per quod sit viator, utpote cum ob necessitatem sacramentorum, ejus conversatio debeat esse ordinaria nobiscum, hæc tamen conditio non videtur necessaria in ministro extraordinario, alia nulla esset differentia inter ordinarium & extraordinarium sacramentorum ministrum, beatus autem si resumeret corpus, diceretur minister sacramentorum extraordinarius, non quod tunc illi opus esset ad ministranda sacramenta potentia Dei extraordinaria, sed quia soli viatores ordinariè conficiunt sacramenta: Ergo &c.

E Confirmatur: Scriptura, Concilia, & Patres loquentes de institutione hominum in ministrum sacramentorum, facta à Christo, nullam præter mentionem faciunt conditionis status viæ: Ergo cum aliunde non videatur necessaria, dicendum de facto non fuisse appositam à Christo, & consequenter beatos posse ex vi institutionis Christi validè administrare sacramenta.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Contra primam conclusionem nullum militat argumentum alicujus momenti, sed contra secundam obijciuntur Sacramenta nove legis essentialiter constant rebus & verbis, ut disputatione ostensum est. Sed verba ab Angelis in corporibus assumptis prolata, non essent vera verba, cum Angeli in corporibus assumptis non possint verè loqui, ut docet D. Thomas 1. parte quæst. 51. art. 3. ad 4. sed solum formare sonos in aëre, similes vocibus humanis, qui tamen, cum non sint à principio intrinseco, non sunt veræ voces: Ergo Angeli, etiam de potentia & lege extraordinaria, non possunt sacramenta conficere.

Propter hoc argumentum Cabrera & Nunno existimant sacramentum quod de lege & potentia extraordinaria ab Angelo vel anima separata conficeretur, licet foret verum sacramentum, non tamen ejusdem rationis substantialis cum nostris, utpote cum verba ab Angelo vel anima separata prolata, non sint vera verba. Sed existimo cum Soto & Martinez à Prado, quod tale sacramentum esset ejusdem speciei cum nostris, quia licet verba prolata ab Angelo in corpore assumpto, sint speciei diversa ab illis quæ homines proferunt, hæc tamen diversitas materialiter & per accidens se habet ad rationem signi sensibilis, subindeque ad rationem sacramenti, quia illi sunt sensibiles, licet non sint à principio intrinseco vitali, habent tamen eandem significationem, subindeque eandem virtutem gratiæ productivam, quam habent nostræ voces sacramentales. Unde in forma ad argumentum respondeo, distinguendo Majorem: Sacramenta nove legis essentialiter constant rebus & verbis, ut vitaliter prolatis à ministro, nego Majorem. Ut significativis, seu ut habentibus rationem signi sensibilis gratiæ sanctificantis, concedo Majorem. Similiter distinguo Minorem: Verba ab Angelis in corporibus assumptis prolata, non sunt vera verba, si per ly vera, intelligantur verba verè vitalia, seu vitaliter prolata, concedo Minorem. Si per ly vera verba, intelligantur verba verè significativa, nego Minorem & Consequentiam: Hæc enim verba, *Ego te baptizo*, ab Angelo in corpore assumpto prolata, non minùs verè interiori animæ absolutionem significant, subindeque non minùs habent rationem signi sensibilis gratiæ, & per consequens sacramenti, quam cum ab homine proferuntur.

Obijciunt secundò contra tertiam conclusionem: Christus suâ institutione designans ministros sacramentorum, solos viatores alloquebatur: Ergo soli viatores sunt ex vi institutionis Christi, ministri idonei sacramentorum.

Secundò, Soli homines viatores sunt secundum legem ordinariam capaces recipiendi sacramenta. Ergo & illa conficiendi & administrandi.

Tertiò, Cum sacramenta pertineant ad Ecclesiam militantem, illi solum sunt ministri idonei ipsorum, ex vi institutionis Christi, qui pertinent ad Ecclesiam militantem: At beati non pertinent ad Ecclesiam militantem, sed ad triumphantem: Ergo non sunt ministri idonei sacramentorum, ex vi institutionis Christi.

Quartò, Si aliquis ex summis Pontificibus mortuus, & beatus, resurgeret, nullam haberet

Tom. V.

A potestatem jurisdictionis in Ecclesiam, aliàs essent simul in ipsa plures Summi pontifices: Ergò neque potestatem Ordinis, sive administrandi sacramenta.

Denique, ex nostra doctrina sequitur sacerdotem in inferno existentem cum anima & corpore, habere potestatem, si adesset ibi panis & vinum, illa transubstantiandi in corpus & sanguinè Christi, quod tamen non debet admitti; aliàs enim si id posset, præstaret utique, dæmone ille panem & vinum in divisionem Dei & sacramenti portigente; imò eadem ratione possent in inferno ordinari sacerdotes, à damnatis Episcopis.

B Ad primam objectionem respondeo, concessio Antecedente, negando Cōsequentiam; licet enim solos viatores alloqueretur Christus, quādo dedit hominibus potestatem sacramenta administrandi, quia eos tantum præsentis habebat, non est tamen unde dicamus, eorum institutionem non fuisse absolutam, sed appositam fuisse conditionem status viæ.

Ad secundam nego etiam Consequentiam & paritatem: disparitas est, quòd recipere sacramenta est proprium illorum in quibus prima gratia debet recipi, vel augeri, quales tamen sunt soli viatores, beati enim habent gratiam in termino suæ consummationis existentem, ac proinde non exigentem ulteriùs aliquid augmentum.

C Ad tertiam dico quod licet beati sint omnino extra Ecclesiam militantem, quoad receptionem sacramentorum, non tamen quoad eorum administrationem.

Ad quartam nego paritatem, disparitas est, quod plures suprema potestates jurisdictionis obstitant paci & perfectioni regiminis Ecclesiastici, non verò plures potestates Ordinis.

Ad ultimam respondeo quod licet sacerdos damnatus habeat potestatem consecrandi, Deus tamen non sinit quod eam exerceat.

Instant Adversarii: gratis omnino miraculo sam illam divini concursus denegationem asseri in illo casu, longèque probabilius dici, Deum non concedere sacerdoti damnato illam potestatem quæ vult eum nunquam uti, quàm miraculosè impedire, ne concessa utatur.

D Respondeo quod si ageretur de nova potestatis illius collatione, in statu damnationis à Deo faciendâ, valeret instantia. Verum cum hæc potestas sit illa eadem quam habebat sacerdos ante mortem, sicut probabilius est dicere dæmonem, etiam in statu damnationis, habere potestatem ad multa, ad quæ tamen Deus ei denegat concursum, quàm asserere quod Deus ei auferat talem potestatem: ita & asserere Deum denegare sacerdoti in corpore & anima apud inferos existenti, concursum ad transubstantiationem panis in corpus Christi, quàm negare ei potentiam ad hunc effectum.

E

ARTICULUS II.

Virum ad valorem sacramenti requiratur intentio ministri, quâ intendat sacramentum perficere?

Hæresis est Lutheri, in libro de captivitate Babylonica absolutè negantis, ad valorem sacramentorum requiri intentionem ministri, & asserentis sacramentum perfici, si apponantur res, & verba proferantur; tamen à ministro

M iij

joco